

Fen Bilimleri Öğretmenlerinin ve Yöneticilerin Hizmet İçi Eğitim Faaliyetlerinin Etkililiğine Yönelik Görüşleri

Oğuz ÇETİN

Niğde Ömer Halisdemir Üniversitesi, Eğitim Fakültesi ORCID No: 0000-0002-0986-5137

Geliş: 02.11. 2018

Kabul: 04.03.2019

ÖZ

Bu araştırmada Türkiye’deki çeşitli ilköğretim ve ortaöğretim kurumlarında görev yapan fen bilimleri öğretmenlerinin ve yöneticilerin almış oldukları hizmet içi eğitimlerin etkililiğine yönelik görüşleri ortaya konulmuştur. Araştırmada yönetici ve öğretmen görüşleri betimleneceğinden karma yöntem kullanılmış, nicel veriler tarama modeli ile toplanmış, nicel verilerin yanı sıra yönetici ile öğretmenlerin hizmet içi eğitim uygulamalarına ilişkin görüşlerini almaya yönelik açık uçlu sorulardan da nitel veriler elde etme yoluna gidilmiştir. Bunun için değişik özelliklerde ilköğretim ve ortaöğretim kurumlarında görev yapan 475 öğretmen ve 21 yönetici ile bir anket çalışması gerçekleştirilmiştir. Araştırmada veri toplama aracı olarak, araştırmacı tarafından geliştirilen “Hizmet içi Eğitimi Değerlendirme Anketi” kullanılmıştır. Araştırmanın sonucunda öğretmen ve yöneticilerin mevcut hizmet içi eğitim faaliyetlerine kendi istekleri ile kişisel ve mesleki gelişimlerini geliştirmek ve değişen öğretim programları hakkında bilgilendirilmek için katıldıkları, bu faaliyetleri gerekli ve etkin buldukları, bu eğitimleri alanında akademik kariyer yapan ve uygulamaların bizzat içerisinde yer alan öğretmenlerden almak istedikleri görülmüştür. Ancak faaliyetlerin yürütülmesinde zaman yönetimi, fiziksel mekân, faaliyeti yürüten öğretici açısından çeşitli sorunlarla karşılaştıkları görülmüştür.

Anahtar Kelimeler: Hizmet içi Eğitim, Hizmet içi Eğitimin Etkililiği, Fen Bilimleri Öğretmen Eğitimi

The Views of Science Teachers and School Managers about the Effectiveness of In-Service Training Activities

ABSTRACT

In this research, it is aimed to present the views of science teachers and administrators that work in primary and secondary schools in Turkey about the existing in-service training activities. Since the views of teachers and administrators were described in the research, mixed method was used, quantitative data were collected by survey model, and qualitative data were obtained from open-ended questions in order to get the views of teachers and administrators about in-service training applications. For this purpose, a questionnaire was conducted with 475 teachers and 21 administrators working in primary and secondary schools with different characteristics. “In-Service Training Evaluation Questionnaire” was used as data collection tool. As the outcomes of the survey, it has been seen that both teachers and managers have willingly participated in education activities to have information about new programmes and to improve personally and professionally. It has been also seen that they would like to take the courses from educators who are qualified and have built carrier in educational areas academically. However, they have mentioned about some problems related with time management, physical environment and the manager of the education activities.

Key Words: In-service Training, The Effectness of In-service Training, Science Teachers’ Education.

1. Giriş

Günümüzde her alanda yaşanmakta olan değişimin, eğitim kurumlarını da etkilemesi muhtemeldir. Böylelikle, eğitim kurumları bu değişime ayak uydurmak ve kendini sürekli yenilemek zorunda kalmaktadır. Bu süreçte eğitim kurumlarının önemli bir parçası olan öğretmenlerin rolü ise oldukça önemlidir. Çünkü bir okulun niteliği öğretmenlerinin sunacağı eğitim hizmetinin niteliğine bağlıdır. Öğretmen, kendine verilen imkânları belli bir ölçüde örgütleyip işe koşarak ülke hedefleri doğrultusunda öğrenciye istendik davranışları kazandırma gibi önemli bir görevi yerine getirmekle yükümlüdür (Budak, 1997). Öğretmenlerin bunu başarabilmeleri hem hizmet öncesinde iyi yetiştirilmelerine, hem de hizmet içinde kendilerini sürekli geliştirmelerine bağlıdır. Bu nedenle eğitimde istenilen sonuçlara ulaşmak için eğitimin temel ögesi olan öğretmenlere sürekli olarak kendini yenileme imkânının verilmesi, bu amaçla hizmet içi eğitim faaliyetlerinin düzenlenmesi ve düzenlenecek hizmet içi eğitim programlarının bilimsel olarak ele alınıp yürütülmesi gerekir. ‘Hizmet içi eğitim, özel ve tüzel kişilere ait işyerlerinde, belirli bir maaş veya ücret karşılığında işe alınmış veya çalışmakta olan bireylere görevleri ile ilgili bilgi, beceri ve tutumları geliştirmek ve yeniliklere hazırlamak üzere yapılan bir eğitimidir’ (Uşun, 2004). Öğretmenlere yönelik hizmet içi eğitim ise; eğitimde amaçlanan niteliklerin öğrencilere kazandırılması için gerekli bilgi, beceri, tutum ve alışkanlıklar ile bilimsel ve sosyo-ekonomik gerçekler ışığında eksikliği kanıtlanan mesleki bilgi, beceri, tutum ve alışkanlıkların öğretmenlere kazandırılmasını hedefleyen süreçlerin bütünü olarak tanımlanabilir (Budak, 1998). Dolayısıyla eğitim sisteminin ve okullardaki öğretimin niteliğinin artırılmasında, öğretmen ve bütün okul personelinin aynı amaç doğrultusunda eğitilmesi gerekir (Fullan, 1991).

Değişen öğretim programlarına uyum, alan bilgisinin sürekli olarak yenilenmesi, öğrenme kuram ve yöntemleri hakkında gelişimlerin takip edilebilmesi gibi niteliklerin öğretmenlik mesleği süresince korunması sadece hizmet öncesi eğitim ile mümkün olmamaktadır (Saban, 2000). Saban (2000), yapmış olduğu çalışmada öğretmenlerin kendi eğitimlerinden sorumlu olması gerektiğini vurgulamış, okullardaki başarının, okul öğretmenlerinin bireysel ve toplu olarak gelişmesine ve başarısına bağlı olduğu sonucuna ulaşmıştır. Gültekin ve Çubukçu (2008), öğretmen görüşlerini alarak gerçekleştirmiş oldukları çalışmalarında, öğretmenlerin hizmet içi eğitimi, gerek kurumsal gerekse bireysel bakımdan kendilerine katkı getiren bir etkinlik olarak gördükleri sonucuna varmışlardır.

Gerek Türkiye’de gerekse yurtdışında öğretmenlere yönelik olarak çok sayıda hizmet içi eğitim programları vardır ve geliştirilmeye devam etmektedir. Bu programlarda yer alan hizmet içi eğitim etkinliklerinin değerlendirilmesine ilişkin araştırma bulguları, hizmet içi eğitim etkinliklerinin bir atılım içerisinde bulunmasına rağmen yine de yeterli bir düzeye erişemediğini göstermektedir. Bununla birlikte, gerçekleştirilen hizmet içi eğitim programlarının yeterli ve etkili olmadığı; hizmet içi eğitim etkinliklerinin planlanmasında eğitim gereksinimlerini belirleme çalışmalarının hiç yapılmadığı ya da yapılan çalışmaların, gereksinim belirleme sürecinde kullanılan bilimsel yöntemlere dayandırılmadığı belirlenmiştir (O’Sullivan, 2000; Yalın, 2001). Eğitim sistemlerinin karşılaştıkları ortak sorunlar, yetişkin eğitimi ve onun alt kavramını oluşturan hizmet içi eğitim için de geçerlidir. Çeşitli teknolojik olanaklara rağmen geleneksel öğrenme-öğretme süreç ve yöntemlerini kullanma ve çok düşük bir verimle eğitim hizmetlerini yürütme genelde geleneksel yapıdaki eğitim sistemlerinde en fazla karşılaşılan sorunlar arasında yer almaktadır. Diğer yandan, öğretmenlerin hizmet içi eğitime ilişkin ne düşündüklerine yönelik araştırmalara oldukça az rastlanmaktadır (Hamdan, 2003; Özen, 2005).

Türkiye’de, eğitim sistemini etkileyecek yeni gelişmeler konusunda öğretmenlere bilgi vermek amacıyla farklı konularda ve nitelikte hizmet içi eğitim faaliyetleri düzenlenmektedir (Kaya, Çepni & Küçük, 2004). Bu faaliyetlerde, eğitim yöneticisi hazırlık kurslarına, yeni uygulamaya geçen programların tanıtılmasına, teknolojideki gelişmelerin sisteme aktarılmasına ve eğitim araç ve gereçlerinin tanıtılmasına öncelik verilmektedir (Millî Eğitim Bakanlığı [MEB], 2019). Hizmet içi faaliyetleri merkezi olarak Millî Eğitim Bakanlığı’na bağlı Hizmet İçi Eğitim Dairesi Başkanlığı tarafından düzenlenip yürütülürken, mahalli hizmet içi eğitim ihtiyacını karşılamaya dönük kurs programları ise il ve ilçe millî eğitim müdürlükleri tarafından yıllık olarak planlanıp uygulanmaktadır (Yalın, Hedges & Özdemir, 1996). Hizmet içi eğitim faaliyetleri incelendiğinde ise faaliyetlerin farklı alanlarda ve sınırlı sayıda öğretmenin katılımına yönelik olduğu dikkati çekmekte ve ülkenin değişik bölgelerinde, farklı fiziksel ve sosyal imkânlara sahip okullarda çalışan öğretmenlerin hizmet içi etkinliklerinden faydalanmasını güç ve hatta imkânsız hale getirdikleri gözlenmektedir (Kaya ve diğer., 2004).

Yukarıda verilen bilgiler doğrultusunda, araştırmada Türkiye genelinde merkez ve taşra teşkilatı bünyesinde gerçekleştirilen hizmet içi eğitim faaliyetlerinin etkililiği fen bilimleri öğretmenlerinin ve yöneticilerin görüşlerinden yola çıkılarak değerlendirilmiş ve faaliyetlerin etkililiğinin artırılmasına yönelik önerilerde bulunulmuştur.

Araştırmanın problem cümlesini ‘Fen Bilimleri öğretmenlerinin ve yöneticilerin hizmet içi eğitim faaliyetlerinin etkililiğine yönelik görüşleri nelerdir?’ ifadesi oluşturmaktadır. Araştırmada belirlenen problem cümlesine uygun olarak aşağıdaki yer alan alt problemlere yanıt aranmaya çalışılmıştır;

1. 2018 Yılı İtibari İle Fen Bilimleri Öğretmenlerinin ve Yöneticilerin Katıldıkları Hizmetiçi Eğitim Faaliyet Sayısı nedir?
2. Fen Bilimleri Öğretmenlerinin ve Yöneticilerin Hizmetiçi Eğitim Tercihleri nelerdir?
3. Düzenlenen Hizmetiçi Eğitim Faaliyetlerinin Yeterliliği ne düzeydedir?
4. Fen Bilimleri Öğretmenlerinin ve yöneticilerin Hizmetiçi Eğitim Faaliyetlerine Katılma Şekilleri nasıldır?
5. Fen Bilimleri Öğretmenlerinin ve yöneticilerin Hizmetiçi Eğitim Faaliyetlerine Başvurma Nedenleri nelerdir?
6. Fen Bilimleri Öğretmenlerinin ve yöneticilerin Hizmetiçi Eğitim Faaliyetlerinin Kişisel ve Mesleki Gelişime olan etkisine yönelik görüşleri nelerdir?
7. Fen Bilimleri Öğretmenlerinin ve yöneticilerin Hizmetiçi Eğitim Faaliyetlerini Yürüten Öğreticilerin Yeterliliğine yönelik görüşleri nelerdir?
8. Fen Bilimleri Öğretmenlerinin ve yöneticilerin Okullarda Yapılan Hizmetiçi Eğitim Faaliyetlerine ilişkin görüşleri nelerdir?
9. Fen Bilimleri Öğretmenlerinin ve yöneticilerin Hizmet İçi Eğitimin Gerekliliğine İlişkin Görüşleri nelerdir?
10. Fen Bilimleri Öğretmenlerinin ve yöneticilerin Hizmet İçi Eğitime Katılma İstekliliğine İlişkin Görüşleri nelerdir?
11. Fen Bilimleri Öğretmenlerinin ve yöneticilerin Hizmet İçi Eğitim Uygulamalarının Etkililiğine İlişkin Görüşleri nelerdir?

2. Yöntem

2.1. Araştırmanın Modeli

Hizmet içi eğitim faaliyetlerinin etkililiğini fen bilimleri öğretmenleri ile yöneticilerin görüşleri açısından değerlendirmek amacıyla gerçekleştirilen bu çalışmada, öğretmen ve yönetici görüşleri betimleneceğinden nicel verilerin elde edilmesinde tarama modeli kullanılmıştır. Denzin (1989) aynı sosyal olguyu sorgulamak için farklı araştırma yöntem ve

tekniklerinin bileşimini önermektedir. Aynı araştırma sorusu olabildiğince farklı yöntemsel açılardan sorgulandığı takdirde tek bir yönteme, tekniğe, ölçüme ve ölçme aracına bağlı olarak elde edilen bilginin sınırlılıklarının, yanlılığının ve dezavantajının ortadan kaldırılacağını belirtmektedir (Türnüklü, 2001). Bu yüzden araştırmada karma yöntem kullanılmış, anket içerisinde yer alan seçimsel maddelerden elde edilen nicel verilerin yanı sıra öğretmen ile yöneticilerin hizmet içi eğitim uygulamalarına ilişkin görüşlerini almaya yönelik açık uçlu sorulardan nitel veriler de elde etme yoluna gidilmiştir.

Nitel veriler; veri analizi, veri sunma ve veri doğrulama yaklaşımı ile analiz edilmiştir (Türnüklü, 2001). İfade edilen alt problemler kapsamında veriler parçalanmış, alt kategorilerine ayrılmıştır. Her bir alt kategori özelliklerine göre yeniden bir araya getirilmiş, örüntü ve temalara dikkat edilerek, zıtlık, karşılaştırma ve benzerliklere yer verilerek elde edilen verilerden geçerli sonuçlar çıkartılmıştır. Nitel veriler elde verilen yanıtlar çerçevesinde matris olarak sunulmuştur.

2.2. Çalışma Grubu

Araştırmanın evrenini 2018-2019 öğretim yılı itibariyle Türkiye'nin çeşitli yerlerinde görev yapmakta olan fen bilimleri öğretmenleri ve yöneticiler oluşturmaktadır. Araştırmacı tarafından çalışma grubu belirlenirken, olasılık dışı örnekleme yöntemleri içerisinde yer alan uygun durum örnekleme kullanılmıştır. Bu örnekleme tekniği, yapılacak olan araştırmada yer alacak katılımcıların sürece dahil edilmesinin zor olmadığı, araştırmacının yakın çevresinde bulunan ve araştırmaya katılmaya istekli olan katılımcılar üzerinde yapılan örnekleme türü olarak tanımlanmaktadır. (Ekiz, 2009: 105-106; Erkuş, 2009: 98). Bu yüzden örneklem kavramı yerine çalışma grubu kavramı kullanılmıştır. Sosyal medya platformları ile katılımcılara ulaşılmaya çalışılmış, kurumsal nitelik bakımından sağlık, ticaret, endüstri, anadolu meslek liseleri, anadolu lisesi, fen lisesi, özel lise, özel ortaokul, normal ortaokul, halk eğitim merkezi gibi farklı kurumlarda görev yapan farklı 475 fen bilimleri öğretmeni ve 21 yönetici ile uygulama gerçekleştirilmiştir.

2.3. Veri Toplama Araçları ve Verilerin Çözümlemesi

Araştırmada veri toplama aracı olarak, araştırmacı tarafından geliştirilen “Hizmet İçi Eğitim Değerlendirme Anketi” kullanılmıştır. Anketin geliştirilmesinde, açık uçlu sorulardan ve Uçar ve İpek (2006) tarafından hazırlanmış olan “Hizmet İçi Eğitim Uygulamalarını

Değerlendirme Ölçeği”nden yararlanılmıştır. Ankette yer alan açık uçlu sorular hazırlanırken önce konu ile ilgili alan yazın taranmış, ayrıca benzer çalışmalardan da yararlanılarak, özgün maddelerin üretilmesi yoluyla bir soru havuzu oluşturulmuştur. Alan uzmanlarının görüşleri alınarak sorular son halini almış ve uygulanmıştır. Ankette nicel verilerin toplandığı maddeler Uçar ve İpek (2006) tarafından hazırlanmış olan “Hizmet içi Eğitim Uygulamalarını Değerlendirme Ölçeği”nden doğrudan alındığından, maddeler üzerinde herhangi bir madde analizi gerçekleştirilmemiş, görüşüne başvuru alan uzman görüşleri yeterli bulunmuştur.

Ankete son şekli verildikten sonra, ilgili anket İnternet ortamına aktarılmış, çalışmaya katılmaya gönüllü olan fen bilimleri öğretmenlerine ve yöneticilere uygulanmıştır. Geriye dönüşü sağlanan 475’i fen bilimleri öğretmeni ve 21’i yönetici olmak üzere toplam 496 anket değerlendirilmeye alınmıştır.

Anketten elde edilen veriler üzerinde aritmetik ortalamalar hesaplanmış, yüzde ve frekanslar hesaplanarak karşılaştırma yoluna gidilmiştir. Ayrıca açık uçlu sorulardan elde edilen nitel veriler de betimsel olarak sunulmuştur.

3. Bulgular

Bu bölümde, araştırma sonucundan elde edilen veriler onbir alt problem içerisinde sunulmuş, bulgular ve yorumlar bu alt problemlerin veriliş sırasına uygun olarak aktarılmıştır.

3.1. Birinci Alt Probleme İlişkin Bulgular

Araştırmanın birinci alt problemi, “2018 Yılı İtibari İle Fen Bilimleri Öğretmenlerinin ve Yöneticilerin Katıldıkları Hizmetiçi Eğitim Faaliyet Sayısı nedir?” şeklinde belirtilmiştir. Elde edilen bulgular Tablo 1’de verilmektedir.

Tablo 1.

Öğretmen ve Yöneticilerin 2018'de Katıldıkları Hizmet İçi Eğitim Sayısı

	Katıldığı Hizmet İçi Faaliyet Sayısı											
	0		1		2		3		4		5 ve üstü	
Ortaokul Fen Bilgisi Öğretmeni	73	% 21.1	87	% 25.2	75	% 21.7	82	% 23.7	19	% 5.5	9	% 2.6
Ortaöğretim Fen Bilimleri Öğretmeni	77	% 59.2	13	% 10.0	22	% 16.9	11	% 8.4	7	% 5.3	-	% 0
Yönetici	9	% 42.8	6	% 28.5	3	% 14.3	3	% 14.3	-	% 0	-	% 0

Tablo 1 incelendiğinde, ortaokulda görev yapan fen bilgisi öğretmenlerinin, ortaöğretimde görev yapan fen bilimleri öğretmenlerine ve yöneticilere göre daha fazla hizmet içi eğitim faaliyetine katıldığı görülmektedir. Bu durumun değişen ortaokul öğretim programları ile ilişkili olduğu düşünülmektedir. Yöneticiler ise daha çok stratejik planlama, toplam kalite yönetimi ile ilgili seminerlere katıldıklarını belirtmişlerdir.

3.2. İkinci Alt Probleme İlişkin Bulgular

Araştırmanın ikinci alt problemi, “Fen Bilimleri Öğretmenlerinin ve Yöneticilerin Hizmetiçi Eğitim Tercihleri nelerdir?” şeklinde belirtilmiştir. Bu probleme ilişkin olarak ankette ikinci soru olarak öğretmen ve yöneticilere hizmet içi eğitim faaliyetlerine katılımı Bakanlığın mı yoksa il millî eğitim müdürlüklerinin mi düzenlemiş olduğu faaliyetleri tercih ettikleri sorulmuş, elde edilen bulgular Tablo 2’de verilmiştir.

Tablo 2.

Fen Bilimleri Öğretmenlerinin ve Yöneticilerin Hizmet İçi Eğitim Tercihleri

	Bakanlık Faaliyetleri		İl Millî Eğitim Faaliyetleri	
Ortaokul Fen Bilgisi Öğretmeni	72	% 20.8	273	% 79.2
Ortaöğretim Fen Bilimleri Öğretmeni	43	% 33.0	87	% 66.9
Yönetici	12	% 57.1	9	% 42.9
Toplam	127	% 25.6	369	% 74.4

Tablo 2’den de anlaşılacağı gibi, öğretmenler il millî eğitim müdürlüklerinin düzenlemiş olduğu faaliyetleri daha çok tercih ederken, yöneticiler ise daha çok Bakanlığın faaliyetlerini tercih etmektedirler. İlgili sorunun hemen akabinde katılımcılara ili tercih etme gerekçesi sorulmaktadır. Doalısıyla katılımcılar il millî eğitim müdürlükleri seçeneğini işaretledikleri

takdirde bu soruya da yanıt vermek durumundadır. Bu sonucun yöneticilerin anket formunu doldurmaya yeterli süre ayırmadıklarından ve kendileri için pratik olan şıkkı işaretlemelerinden kaynaklandığı düşünülmektedir. Bununla birlikte Bakanlık tarafından düzenlenen hizmet içi faaliyetlerinin yöneticilerin görev yerinden farklı yerlerde yapılıyor olması da yöneticilerin tercihinde etkili olduğu düşünülebilir.

Üst kısımda belirtildiği üzere öğretmen ve yöneticilere il millî eğitim müdürlüklerinin düzenlemiş olduğu faaliyetleri tercih ediyorlarsa bunun gerekçesi sorulmuştur. İlgili soruya ilişkin elde edilen bulgular Tablo 3'te verilmiştir.

Tablo 3.

Fen Bilimleri Öğretmenlerinin ve Yöneticilerin İl Millî Eğitim Müdürlüklerinin Düzenlediği Hizmet İçi Faaliyetlerine Katılma Gerekçeleri

	Ortaokul Fen Bilgisi Öğretmeni	Ortaöğretim Fen Bilimleri Öğretmeni	Yönetici	Toplam
Öğretmen istekleri doğrultusunda planlanması	% 29.9	% 35.7	% 28.5	% 30.6
Faaliyet çeşitliliği	% 12.6	% 7.1	% 23.8	% 13.0
Eğitimci faktörü	% 10.2	% 14.3	% 14.3	% 11.4
Ulaşım kolaylığı	% 22.8	% 17.8	% 23.8	% 22.2
Hizmetin öğretmenlerin görev yerlerine yakın yerlere götürülmesi	% 24.4	% 25.0	% 9.5	% 22.7
Ders programlarına göre düzenlenmesi	% 0.8	-	-	% 0.6

Tablo 3 incelendiğinde, öğretmen ve yöneticilerin il faaliyetlerini tercih etme gerekçesi olarak büyük oranda faaliyetlerin öğretmen isteklerine göre planlanıyor olmasını ifade ettiği görülmektedir. Bu durumda il millî eğitim müdürlüklerinin, öğretmen beklentilerini dikkate almasının öğretmen ve yöneticilerde memnuniyet oluşturduğu ortaya çıkmaktadır. Ayrıca hizmetlerin öğretmenlerin görev yerlerine yakın yerlere götürülmesi de öğretmenlerde memnuniyet oluşturmaktadır.

3.3. Üçüncü Alt Probleme İlişkin Bulgular

Araştırmanın üçüncü alt problemi, “Düzenlenen Hizmetiçi Eğitim Faaliyetlerinin Yeterliliği ne düzeydedir?” şeklinde belirtilmiştir. Bu alt problem kapsamında öğretmen ve yöneticilere düzenlenen hizmet içi eğitim faaliyetlerinin yeterli olup olmadığı sorulmuş, elde edilen veriler Tablo 4’te verilmiştir.

Tablo 4.

Fen Bilimleri Öğretmenlerinin ve Yöneticilerin “Düzenlenen Hizmetiçi Eğitim Faaliyetlerinin Yeterliliği ne düzeydedir?” Sorusuna Vermiş Oldukları Yanıtların Dağılımı

	Evet		Hayır	
Ortaokul Fen Bilgisi Öğretmeni	223	% 64.6	122	% 35.4
Ortaöğretim Fen Bilimleri Öğretmeni	92	% 70.8	38	% 29.2
Yönetici	18	% 85.7	3	% 14.3
Toplam	333	% 67.1	163	% 32.9

Tablo 4’teki bulgulardan yola çıkarak öğretmen ve yöneticilerin %67.1’lik kısmının düzenlenen hizmet içi eğitim faaliyetlerini yeterli gördükleri görülmektedir. Yetersiz gören öğretmenlerin görüşleri ise aşağıda listelenmektedir;

- *Ulaşım sorunu var, eğitimi veren kişilerin nitelik sorunu var, zamanlama sorunu var.*
- *Hizmet içi eğitim faaliyetleri derslerimizi aksatıyor.*
- *Öğleci öğretmenler bu konuda şanssız, çünkü sabahları bu kurslar açılmıyor.*
- *Branşlara yönelik özel hizmet içi eğitim faaliyetleri düzenlenmeli.*
- *Özellikle Avrupa birliği kurslarına katılmak istiyorum. Hep Mersin’de yapılıyor.*
- *Özellikle yeni ders işleme metotları ve teknoloji kullanımı konusunda faaliyet artmalı.*
- *Başvurduğumuz halde eğitimler çıkmıyor.*
- *Her zaman aynı seminerler yapılıyor.*
- *Oluşturulan gruplar kalabalık olmamalı, öğretmenler aktif olabilmeli.*
- *Her bölge ve okulda düzenlenmeli.*
- *Yurt dışı geziler incelemelere de yer verilmeli.*
- *Sistemli ve iyi planlanmalı, eğitim öğretim aksatılmamalı.*

3.4. Dördüncü Alt Probleme İlişkin Bulgular

Araştırmanın dördüncü alt problemi, “Fen Bilimleri Öğretmenlerinin ve yöneticilerin Hizmetiçi Eğitim Faaliyetlerine Katılma Şekilleri nasıldır?” şeklinde belirtilmiştir. Bu probleme ilişkin bulgular Tablo 5’te verilmiştir.

Tablo 5.

Fen Bilimleri Öğretmenlerinin ve Yöneticilerin Hizmet İçi Eğitim Faaliyetlerine Katılma Şekilleri

	Ortaokul Fen Bilgisi Öğretmeni	Ortaöğretim Fen Bilimleri Öğretmeni	Yönetici	Toplam
Kendi istekleri ile	% 50.0	% 74.1	% 87.5	% 58.4
Yöneticilerin istekleri ile	% 23.0	% 11.1	% 0	% 18.6
Genellikle haber verilmeden son anda uyarı ile	% 26.9	% 14.8	% 12.5	% 23.0

Tablo 5 bulgularına göre öğretmen ve yöneticilerin yarısından fazlası (%58.4) hizmet içi eğitim faaliyetlerine kendi istekleri ile katılmaktadırlar. Bu bulgu özellikle öğretmenlerin mecburiyetten bu faaliyetlere katıldıkları önyargısını çürüten bir bulgu olarak karşımıza çıkmaktadır. Ancak bazı öğretmenler özellikle faaliyetlerin duyurusunun çok geç yapıldığını, bu durumun da faaliyet için ön hazırlık çalışmalarını aksattığını ifade etmişlerdir.

3.5. Beşinci Alt Probleme İlişkin Bulgular

Araştırmada beşinci alt problem, “Fen Bilimleri Öğretmenlerinin ve yöneticilerin Hizmetiçi Eğitim Faaliyetlerine Başvurma Nedenleri nelerdir?” şeklinde belirtilmiştir. Elde edilen bulgular Tablo 6’da verilmiştir.

Tablo 6.

Fen Bilimleri Öğretmenlerinin ve Yöneticilerin Hizmet İçi Eğitim Faaliyetlerine Başvurma Nedenleri

	Ortaokul Fen Bilgisi Öğretmeni	Ortaöğretim Fen Bilimleri Öğretmeni	Yönetici	Toplam
Kişisel ve mesleki gelişimi arttırmak için	% 48.7	% 63.9	% 87.5	% 63.6
Değişen öğretim programları hakkında bilgilenmek için	% 46.2	% 33.3	% 0	% 27.3
Sosyalleşmek için	% 5.1	% 2.8	% 12.5	% 9.1

Tablo 6 incelendiğinde, öğretmenler ve yöneticiler %63.6 oranında kişisel ve mesleki gelişimi arttırma amacıyla hizmet içi eğitim faaliyetlerine başvurmaktadır. Ayrıca özellikle ilköğretimde görev yapan öğretmenlerin % 46.2’si değişen öğretim programları hakkında bilgilenmek için hizmet içi eğitim faaliyetlerine başvurmaktadır. Program geliştirme sürecinde en önemli basamak olan öğretmen eğitiminin önemi bu noktada ortaya çıkmaktadır. Bazı öğretmen ve yöneticilerin ise hizmet içi eğitim faaliyetlerini sosyal bir faaliyet olarak gördükleri görülmektedir.

3.6. Altıncı Alt Probleme İlişkin Bulgular

Araştırmanın altıncı alt problemi, “6. Fen Bilimleri Öğretmenlerinin ve yöneticilerin Hizmetiçi Eğitim Faaliyetlerinin Kişisel ve Mesleki Gelişime olan etkisine yönelik görüşleri nelerdir?” şeklinde belirtilmiştir. Bir önceki alt problem bulgularında öğretmen ve yöneticilerin büyük çoğunluğu hizmet içi eğitim faaliyetlerine kişisel ve mesleki gelişimlerini arttırmak için başvurduklarını ifade etmişlerdir. Bu soruya paralel olarak öğretmen ve yöneticilerin katıldıkları hizmet içi eğitim faaliyetlerinin bu gelişimde etkili olup olmadığı anket formunda sorulmuş, öğretmen ve yöneticilerin büyük çoğunluğunun (%84.9) katıldıkları hizmet içi eğitim

faaliyetlerinin kişisel ve mesleki gelişimlerini arttırdığı konusunda görüş belirttiği görülmüştür. Bu durum düzenlenen bu faaliyetlerin yararlı ve nitelikli olduğunun bir göstergesidir. Soruya olumsuz yanıt veren öğretmen ve yöneticilerin ise gerekçe olarak yazmış oldukları ifadeler aşağıda listelenmiştir;

- *Bazı eğitimcilerin yetersiz olması, iletişim zorluğu çekmeleri*
- *Konunun düzey üzerinde aktarılması*
- *Önceden duyuru yapılmadığından hazırlıksız katılım*
- *Bazıları yapılmış olsun diye yapılıyor*
- *Çok fazla tekrar içeriyor*
- *Süre kısıtlı oluyor*
- *Genellikle okul zamanı olduğundan yorgunluk, verim düşmesi, faaliyetin akabinde okula gidilecek olması*

3.7. Yedinci Alt Probleme İlişkin Bulgular

Araştırmada yedinci alt problem, “Fen Bilimleri Öğretmenlerinin ve yöneticilerin Hizmetiçi Eğitim Faaliyetlerini Yürüten Öğreticilerin Yeterliğine yönelik görüşleri nelerdir?” şeklinde belirtilmiştir. Araştırma kapsamında bu alt problem ile hizmet içi eğitimde en önemli unsur olan öğretici niteliği de sorgulanmaya çalışılmıştır. Anket formunda öğretici niteliği sorulmuş, elde edilen bulgular Tablo 7’de verilmiştir.

Tablo 7.

Fen Bilimleri Öğretmenlerinin ve Yöneticilerin “Size Göre Hizmet İçi Eğitim Faaliyetlerini Yürüten Öğreticiler Yeterli mi?” Sorusuna Vermiş Olduğu Yanıtların Dağılımı

	Evet		Hayır	
Ortaokul Fen Bilgisi Öğretmeni	224	% 64.9	121	% 35.1
Ortaöğretim Fen Bilimleri Öğretmeni	71	% 54.6	59	% 45.4
Yönetici	15	% 71.4	6	% 28.6
Toplam	310	% 62.5	186	% 37.5

Tablo 7 incelendiğinde, öğretmen ve yöneticilerin %62.5’inin öğreticileri yeterli buldukları görülmektedir. Ancak bu oran çok yüksek bulunmamıştır. Bu durum bir önceki alt problemde ifade edilen olumsuz gerekçeler ile paralellik göstermektedir. Öğreticileri yetersiz bulan öğretmen ve yöneticilerin görüşleri incelendiğinde ise aşağıdaki önerilere ulaşılmaktadır.

- *Öğreticiler kendilerini daha çok geliştirmelidirler.*
- *İletişim becerileri çok gelişmiş olmalıdır.*
- *Hitabet yetenekleri gelişmiş olmalıdır.*

- Soruların sorulara yanıt verebilmelidirler.
- Çok fazla akademik bilgi vermemelidirler.
- Direkt okuma yoluna gitmemelidirler.

Öğreticilerin niteliği boyutunda öğretmen ve yöneticilere hizmet içi eğitim faaliyetlerinde öğretici olarak kimlerin görev alması gerektiği sorulmuş, elde edilen bulgular Tablo 8’de verilmiştir.

Tablo 8.

Fen Bilimleri Öğretmenlerinin ve Yöneticilerin Hizmet İçi Eğitim Faaliyetlerindeki Öğretici Tercihleri

	Ortaokul Fen Bilgisi Öğretmeni	Ortaöğretim Fen Bilimleri Öğretmeni	Yönetici	Toplam
Üniversite Öğretim Üyeleri	% 34.3	% 41.7	% 40	% 36.2
Müfettişler	% 9.9	% 2.8	% 10	% 8.5
Formatör Öğretmenler	% 21.4	% 19.4	% 20	% 20.8
Alanında Akademik Kariyer Yapan Öğretmenler	% 34.4	% 36.1	%30	% 34.5

Tablo 8’de görüldüğü gibi öğretmen ve yöneticiler en fazla üniversite öğretim üyelerinden (%36.2) ve alanında akademik kariyer yapan öğretmenlerden (%34.5) hizmet içi eğitim almak istemektedirler. En az ise müfettişlerin (%8.5) öğretici olmasını istemektedirler. Bu konuda hizmet içi eğitim faaliyetlerinde Millî Eğitim Müdürlüklerine bağlı okullarda görev yapan ve lisansüstü eğitim yapmış öğretmenlerden yararlanılabileceği düşünülebilir.

3.8. Sekizinci Alt Probleme İlişkin Bulgular

Araştırmanın sekizinci alt problemi, “Fen Bilimleri Öğretmenlerinin ve yöneticilerin Okullarda Yapılan Hizmetiçi Eğitim Faaliyetlerine ilişkin görüşleri nelerdir?” şeklinde belirtilmiştir. Eğitim yaşantısında her okulun kendine ait bir hizmet içi eğitim planının bulunması gerektiği eğitim uzmanları tarafından sıkça dile getirilmektedir. Bu durumu saptamak amacıyla öğretmen ve yöneticilere kendi okullarında böyle bir planın bulunup bulunmadığı sorulmuş, elde edilen bulgular Tablo 9’da verilmiştir.

Tablo 9.

Fen Bilimleri Öğretmenlerinin ve Yöneticilerin “Okullarınızda Kendi Çalışanlarınızı Geliştirmeye Yönelik Herhangi Bir Hizmet İçi Eğitim Çalışma Planı Mevcut Mu?” Sorusuna Vermiş Olduğu Yanıtların Dağılımı

	Evet		Hayır	
Ortaokul Fen Bilgisi Öğretmeni	231	% 67.0	114	% 33.0
Ortaöğretim Fen Bilimleri Öğretmeni	94	% 72.3	36	% 27.7
Yönetici	15	% 71.4	6	% 28.6
Toplam	340	% 68.5	156	% 31.4

Tablo 9 incelendiğinde, kendine ait hizmet içi eğitim planı olan okulların daha fazla olduğu görülmektedir. Ancak ankete katılan 21 yöneticiden altısının bu soruya hayır yanıtı vermesi oldukça düşündürücü bulunmuştur. Bu noktada her okulda böyle bir planın uygulamaya konulması için gerekli çalışmalar yapılmalıdır.

Öğretmenlere ve yöneticilere hizmet içi eğitim faaliyetlerinin işleyişi ve faaliyet önerileri hakkında eklemek istedikleri görüşlerini yazmaları istenmiş, en sık önerilen ifadeler aşağıda listelenmiştir;

İşleyiş hakkında;

- *Faaliyete katılacak öğretmenlere faaliyet tarihi en az bir hafta öncesinden duyurulmalı*
- *Öğreticiler ve katılımcılar hazırlıklı gelmeli*
- *Faaliyetler zamanında başlamalı*
- *Dersler uygulamalı olmalı*
- *Katılımcı sayısı çok olmamalı*
- *Faaliyetler herkesin ulaşabileceği bir merkezde olmalı*
- *Dikkat çekici ve eğlenceli olmalı*
- *Böyle anketler düzenlenerek görüşlerimizin alınması güzel*
- *Gönüllülük esasına dayanmalı*

Faaliyet Önerileri; (yapılanlardan farklı olarak)

- *Daha fazla bilgisayar ve teknoloji kullanımı*
- *Rehberlik*
- *Çizgi animasyon hazırlama*
- *Yönetmelikler*
- *Özlük haklarımız*

İlgili anket formunun arka yüzünde hizmet içi eğitim faaliyetlerini değerlendirmeye yönelik Uçar ve İpek (2006) tarafından hazırlanmış olan “Hizmet içi Eğitim Uygulamalarını Değerlendirme Ölçeği”nden yararlanılarak likert tipinde hazırlanmış üçlü ölçek yer almaktadır. Ölçekteki sorular Likert ölçeğine uygun biçimde üçlü olarak derecelendirilmiştir. Ölçek sorularında ifade edilen görüşlere katılma dereceleri, 1 ile 3 arasında “hayır”, “kısmen” ve “evet” seçeneklerinden oluşturulmuştur.

Ölçek soruları, elde edilecek verilerin çözümlenip tablolaştırılmasında kolaylık sağlaması açısından, birbirinden bağımsız üç ayrı ölçek gibi gruplara ayrılmıştır. Benzer sorulardan oluşturulmaya çalışılan bu gruplar “*hizmet içi eğitimin gerekliliği*”, “*hizmet içi eğitime katılma istekliliği*” ve “*hizmet içi eğitim faaliyetlerinin etkililiği*” şeklinde adlandırılmıştır. İlgili ölçekten elde edilen bulgular dokuzuncu, onuncu ve on birinci alt problemler kapsamında yorumlanmıştır.

3.9. Dokuzuncu Alt Probleme İlişkin Bulgular

Araştırmanın dokuzuncu alt problemi, “Fen Bilimleri Öğretmenlerinin ve yöneticilerin Hizmet İçi Eğitimin Gerekliliğine İlişkin Görüşleri nelerdir?” şeklinde belirtilmiştir. İlköğretim okullarında görev yapan yönetici ve öğretmenlerin, hizmet içi eğitimin gerekliliği konusundaki görüşlerini belirlemeyi amaçlayan toplam yedi maddeye ilişkin cevapları Tablo 10’da karşılaştırmalı olarak verilmektedir.

Tablo 10.

Hizmet İçi Eğitimin Gerekliliğine İlişkin Görüşler

İfadeler	Görev	Sayı	Evet	Kısmen	Hayır
1. Hizmet içi Eğitim faaliyetleri personelin sürekli gelişimi için gereklidir.	Öğretmen	475	231 %48.6	184 %38.7	60 %12.7
	Yönetici	21	16 %76.2	5 %23.8	0 %0
2. Hizmet içi eğitim faaliyetleri yenilikleri yakından takip etme olanağı sağlar.	Öğretmen	475	224 %47.2	240 %50.5	11 %2.3
	Yönetici	21	14 %66.6	6 %28.6	1 %4.8
3. Bilimsel, teknolojik ve toplumsal alandaki gelişmeler yönetici ve öğretmenlerin hizmet içi eğitim almalarını zorunlu kılar.	Öğretmen	475	305 %64.2	166 %34.9	4 %0.9
	Yönetici	21	17 %81	4 %19	0 %0
4. Hizmet içi eğitim, eğitim alanındaki yenilik ve gelişmelerin gerektirdiği bilgi, beceri ve davranışları kazandırır.	Öğretmen	475	223 %46.9	189 %39.8	63 %13.3
	Yönetici	21	13 %61.9	6 %28.6	2 %9.5
5. Hizmet içi eğitim mesleki yeterlilik açısından hizmet öncesi eğitimden doğan eksiklikleri tamamlar.	Öğretmen	475	220 %46.3	221 %46.5	34 %7.2
	Yönetici	21	13 %61.9	4 %19.05	4 %19.05
6. Hizmet içi eğitim yönetici ve öğretmenlerin eğitim sistemine uyumunu sağlar.	Öğretmen	475	265 %55.8	207 %43.6	3 %0.6
	Yönetici	21	17 %81	3 %14.3	1 %4.8
7. Hizmet içi eğitim, eğitim sisteminin etkililiğini ve verimliliğini artırır.	Öğretmen	475	217 %45.7	235 %49.5	23 %4.8
	Yönetici	21	14 %66.6	4 %19	3 %14.4
Toplam (ortalama)	Öğretmen	475	246.8 %51.3	204.4 %42.4	30.1 %6.3
	Yönetici	21	14.9 %70.3	4.9 %23.1	1.4 %6.6

Tablo 10 incelendiğinde, yöneticilerin hizmet içi eğitimin gerekliliğine ilişkin bütün ifadelerle öğretmenlerden daha çok katıldıkları görülmektedir. Eğitim sistemimizde hizmet öncesinde eğitim yöneticisi yetiştirme programlarının eksikliği, yöneticilerin büyük ölçüde hizmet içi eğitim yoluyla yetiştirilmelerini zorunlu kılmaktadır. Yöneticilerin, hizmet içi eğitimi öğretmenlerden daha fazla gerekli görmeleri büyük ölçüde bu duruma bağlanabilir.

3.10. Onuncu Alt Probleme İlişkin Bulgular

Araştırmanın onuncu alt problemi, “Fen Bilimleri Öğretmenlerinin ve yöneticilerin Hizmet İçi Eğitime Katılma İstekliliğine İlişkin Görüşleri nelerdir?” şeklinde belirtilmiştir. Bu alt probleme ilişkin olarak ankette, yönetici ve öğretmenlerin hizmet içi eğitime katılma

istekliliğini belirlemeye yönelik 3 madde yer almaktadır. Yönetici ve öğretmenlerin bu maddelere verdikleri cevaplar Tablo 11’de karşılaştırmalı olarak verilmektedir.

Tablo 11.

Hizmet İçi Eğitime Katılma İstekliliğine İlişkin Görüşler

İfadeler	Görev	Sayı	Evet	Kısmen	Hayır
8. Hizmet içi eğitim faaliyetlerine isteyerek katılıyorum.	Öğretmen	475	213 %44.8	238 %50.1	24 %5.1
	Yönetici	21	8 %38.1	9 %42.9	4 %19.0
9. Hizmet içi eğitim faaliyetlerine, beni alanımda geliştireceğine inandığım için katılıyorum.	Öğretmen	475	317 %66.7	138 %29.1	20 %4.2
	Yönetici	21	10 %47.6	9 %42.9	2 %9.5
10. Hizmet içi eğitim faaliyetlerine, gelişme ve yönelimlere ayak uydurmamda destek olacağına inandığım için katılıyorum.	Öğretmen	475	241 %50.7	218 %45.9	16 %3.4
	Yönetici	21	11 %52.4	9 %42.9	1 %4.7
Toplam (ortalama)	Öğretmen	475	257 %54.1	198 %41.7	20 %4.2
	Yönetici	21	9.6 %45.9	9 %43.1	2.3 %11

Tablo 11 incelendiğinde, öğretmenler bütün sorulara oransal bazda “evet” düzeyinde katılırken yöneticiler “kısmen” düzeyinde katılım göstermişlerdir. Bu sonuçtan öğretmenlerin, hizmet içi eğitim programlarına katılmaya yöneticilerden daha çok istekli oldukları anlaşılmaktadır. Öğretmen ve yöneticilerin hizmet içi eğitime karşı olumlu tutum geliştirmeleri ve bu programlara katılmaya istekli olmaları hiç kuşkusuz mesleklerindeki başarılarını artıracaktır. Hizmet içi eğitim onlara yalnızca belli bir öğrenci topluluğunun değil, aynı zamanda toplumun kültürünün gelişmesine de katkıda bulunma fırsatı sunacaktır. Araştırma öğretmenlerin hizmet içi eğitimin bu yönünün farkında olduklarını ve hizmet içi eğitim programlarına katılma konusunda oldukça istekli olduklarını; yöneticilerin ise hizmet içi eğitim programlarına katılım konusunda öğretmenler kadar istekli olmadıklarını göstermektedir.

3.11. Onbirinci Alt Probleme İlişkin Bulgular

Araştırmanın on birinci alt problemi, “Fen Bilimleri Öğretmenlerinin ve yöneticilerin Hizmet İçi Eğitim Uygulamalarının Etkililiğine İlişkin Görüşleri nelerdir?” şeklinde belirtilmiştir. Bu alt probleme ilişkin olarak ankette, yönetici ve öğretmenlere, mevcut hizmet içi eğitim uygulamalarını etkili bulup bulmadıklarını belirlemek amacıyla toplam 6 soru

solunmuştur. Yönetici ve öğretmenlerin bu sorulara verdikleri cevaplar karşılaştırmalı olarak Tablo 12’de verilmiştir.

Tablo 12.

Hizmet İçi Eğitim Faaliyetlerinin Etkililiğine İlişkin Görüşler

İfadeler	Görev	Sayı	Evete	Kısmen	Hayır
11. Hizmet içi eğitim faaliyetleri katılımcılar açısından uygun zamanlarda yapılmaktadır.	Öğretmen	475	94 %19.8	143 %30.1	238 %50.1
	Yönetici	21	3 %14.3	7 %33.3	11 %52.4
12. Hizmet içi eğitim faaliyetleri katılımcıların ihtiyaç ve beklentilerine cevap verecek şekilde düzenlenmektedir	Öğretmen	475	120 %25.3	267 %56.2	88 %18.5
	Yönetici	21	7 %33.3	9 %42.9	5 %23.8
13. Hizmet içi eğitim faaliyetlerine alınan kişiler objektif kriterlere göre belirlenmektedir.	Öğretmen	475	187 %39.4	223 %46.9	65 %13.7
	Yönetici	21	12 %57.2	7 %33.3	2 %9.5
14. Hizmet içi eğitim faaliyetlerinde katılımcı sayısı programın etkililiği için uygun sayıda tutulmaktadır.	Öğretmen	475	112 %23.6	229 %48.2	134 %28.2
	Yönetici	21	5 %23.8	8 %38.1	8 %38.1
15. Hizmet içi eğitim faaliyetleri programa uygun ortamlarda (bina, salon, derslik vb.) yürütülmektedir.	Öğretmen	475	58 %12.2	248 %52.2	169 %35.6
	Yönetici	21	6 %28.6	8 %38.1	7 %33.3
16. Hizmet içi eğitim faaliyetleri sırasında programların daha etkili hale getirilebilmesi için katılımcıların görüşleri (önerileri) alınmaktadır.	Öğretmen	475	152 %32	267 %56.2	56 %11.8
	Yönetici	21	8 %38.1	9 %42.9	4 %19
Toplam (ortalama)	Öğretmen	475	120.5 %25.4	229.5 %48.3	125 %26.3
	Yönetici	21	6.83 %32.6	8 %38.1	6.16 %29.3

Öğretmen ve yöneticilerin mevcut hizmet içi eğitim uygulamalarının etkililiği konusundaki görüşlerine genel olarak bakıldığında, yöneticilerin öğretmenlere oranla hizmet içi eğitim uygulamalarını daha etkili buldukları söylenebilir.

4. Sonuç, Tartışma ve Öneriler

4.1. Sonuçlar

Bu araştırmada şu sonuçlara ulaşılmıştır:

1. Hizmet içi faaliyetlere katılım noktasında öğretmenler İl Milli Eğitim Müdürlüğü’nün düzenlemiş olduğu faaliyetleri tercih ederken, yöneticiler Bakanlığın faaliyetlerini

tercih etmektedirler. Özellikle il Milli Eğitim Müdürlüğünün, öğretmen beklentilerini dikkate almasının, öğretmen ve yöneticilerde memnuniyet oluşturduğu ortaya çıkmıştır (Tablo 2, 3).

2. Öğretmenlerin ve yöneticilerin büyük bir kısmı hizmet içi eğitim faaliyetlerini yeterli görmektedir. Ancak grup kalabalıklığı, ulaşım sorunları, eğitmen yeterliliği, faaliyetlerin yapılma zamanları gibi unsurların tekrar gözden geçirilmesi gerektiği vurgulanmıştır (Tablo 4).
3. Öğretmen ve yöneticilerin yarısından fazlası (%58.4) hizmet içi eğitim faaliyetlerine kendi gereksinimleri doğrultusunda kişisel ve mesleki gelişimlerini arttırma isteği ile katıldıklarını ifade etmişlerdir. Bu sonuç özellikle öğretmenlerin mecburiyetten bu faaliyetlere katıldıkları önyargısını çürüten bir sonuç olarak karşımıza çıkmaktadır (Tablo 5, 6). Kendi gereksinimleri doğrultusunda kişisel ve mesleki gelişimlerini arttırmak için hizmet içi eğitimlere katıldığını ifade eden öğretmen ve yöneticilerin büyük çoğunluğu (%84.9) bu amaçlarının karşılandığı yönünde görüş belirtmişlerdir. Ancak zaman darlığı, eğitim-öğretimin etkin olduğu okul zamanlarında faaliyetlerin gerçekleştiriliyor olması öğretmen ve yöneticiler açısından olumsuz bir durum olarak ifade edilmiştir.
4. Hizmet içi eğitimleri yürüten öğreticilerin yeterliliği konusunda Öğretmen ve yöneticiler büyük oranda olumlu görüş bildirmişlerdir. Ancak hizmet içi eğitimlerin akademisyenler ya da akademik alanda çalışmalarını yapan öğretmenler tarafından verilmesi gerektiğini vurgulamışlardır (Tablo 7, 8).
5. Öğretmen ve yöneticilere göre faaliyete katılacak öğretmenlere faaliyet tarihi en az bir hafta öncesinden duyurulmalı, öğreticiler ve katılımcılar faaliyetlere hazırlıklı gelmeli, faaliyetler zamanında başlamalı, dersler uygulamalı olmalı, katılımcı sayısı çok olmamalı, faaliyetler herkesin ulaşabileceği bir merkezde olmalı ve faaliyetlere katılım gönüllülük esasına dayanmalıdır.

4.2. Öneriler

Araştırmada, ulaşılan sonuçlar doğrultusunda aşağıda belirtilen öneriler geliştirilmiştir.

1. Hizmet içi eğitim faaliyetleri yönetici ve öğretmenlerin ihtiyaçları, istek ve beklentileri doğrultusunda planlı ve sistemli olarak düzenlenmeli; yönetici ve öğretmenlerin bu faaliyetlere katılımı teşvik (ücret, terfi, atama vb yollarla) edilerek bu faaliyetler katılımcılar açısından uygun zamanlarda yapılmalıdır.

2. Yönetici ve öğretmenler hizmet içi eğitime alınmadan önce onların eğitim ihtiyaçları saptanmalı ve eğitime alınan kişiler objektif kriterlere göre belirlenerek katılımcı sayısı programın etkililiği için uygun sayıda tutulmalıdır.
3. Hizmet içi eğitim faaliyetlerinin yürütüldüğü yerler yönetici ve öğretmenlerin bütün ihtiyaçlarını karşılayabilecek nitelikte olmalı ve programın amaçladığı bilgi ve beceriler katılımcıların öğrenmelerini kolaylaştırıcı yöntem-teknik ve araç-gereç kullanılarak, alanlarında uzman kişilerce kazandırılmalıdır.
4. Hizmet içi eğitim uygulamalarının sonunda nesnel ölçütlere göre değerlendirme yapılmalı, katılan yönetici ve öğretmenlerin öğrendiklerini okullarında uygulayabilmeleri için gerekli ortamlar sağlanmalı ve uygulamanın yapılıp yapılmadığı denetlenmelidir.

Kaynakça

- Budak, Y. (1997). Öğretmen Yetiştirmede Almanya, Fransa ve Türkiye Örneği. *Çağdaş Eğitim Dergisi*, 228, 18-22.
- Budak, Y. (1998). Eğitimde toplam kalite yönetimi açısından öğretmenlere yönelik hizmet içi eğitim ihtiyaçları ve programlarına bir yaklaşım. *Milli Eğitim*, 140, 35-38.
- Ekiz, D. (2009). *Bilimsel araştırma yöntemleri* (2. Baskı). Ankara: Anı Yayıncılık.
- Erkuş, A. (2009). *Davranış bilimleri için bilimsel araştırma süreci* (2. Baskı). Ankara: Seçkin Yayıncılık.
- Fullan, M. G. (1991). *The New Meaning of Educational Change*, Teachers College Press, Second ed., New York.
- Gültekin, M., & Çubukçu, Z. (2008). İlköğretim Öğretmenlerinin Hizmetiçi Eğitime İlişkin Görüşleri. *Sosyal Bilimler Dergisi*, 19, 185-201.
- Hamdan, N. (2003). İlköğretim okullarında görevli öğretmenlerin, Milli Eğitim Bakanlığı'nın hizmet içi eğitim faaliyetleri hakkındaki görüşleri. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi. Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Kaya, A., Çepni, S., & Küçük, M. (2004). Fizik Öğretmenleri için Üniversite Destekli Bir Hizmet İçi Eğitim Model Önerisi, *The Turkish Online Journal of Educational Technology - TOJET January 2004 ISSN: 1303-6521 Volume 3, Issue 1, Article 15*.
- MEB. (2008). Neden Hizmetiçi Eğitim. <http://oygm.meb.gov.tr/www/mesleki-gelisim-tanim/icerik/7> adresinden 08.05.2019 tarihinde erişilmiştir.
- O'Sullivan, M.C. (2000). Needs assessment for INSET for unqualified primary teachers in Namibia: An effective model". *Journal of Comparative Education*, 30(2).

- Özen, R. (2005). *MEB personelinin hizmet içi eğitim programlarında kalitenin artırılmasına ilişkin görüşleri*. (28-30 Eylül 2005). XIV. Ulusal Eğitim Bilimleri Kongresi Pamukkale Üniversitesi, Denizli.
- Saban, A. (2000). Hizmet İçi Eğitimde Yeni Yaklaşımlar, *Millî Eğitim Dergisi*, 145, 25-27.
- Türnüklü, A. (2001). Eğitim bilim alanında aynı araştırma sorusunu yanıtlamak için farklı araştırma tekniklerin birlikte kullanılması. *Eğitim ve Bilim*, 26 (120), 8-13.
- Uçar, R., & İpek, C. (2006). İlköğretim okullarında görev yapan yönetici ve öğretmenlerin MEB hizmet içi eğitim uygulamalarına ilişkin görüşleri. *Yüzüncü Yıl Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 3(1), 34-53.
- Uşun, S. (2004). Hizmet İçi Eğitimde Bilgisayar Destekli Öğretime Yönelik Personel ve Yönetici Görüşleri. *Kastamonu Eğitim Dergisi*, 12, 19-30.
- Yalın, H. İ., Hedges, L., & Özdemir, S. (1996). *Hizmet içi Eğitim Program Geliştirme El Kitabı*, Milli Eğitim Basımevi, Ankara.
- Yalın, H. İ. (2001). Hizmet içi eğitim programlarının değerlendirilmesi. *Milli Eğitim Dergisi*. Sayı:150.